६. कोळ्याची पोर

सुरेखा गावंडे (१९६०) : प्रसिद्ध कवयित्री. त्यांच्या विविध विषयांवरील काव्यरचना प्रसिद्ध आहेत. विविध वृत्तपत्रे व मासिके यांतून त्यांचे लेखन प्रसिद्ध आहे.

समुद्रकाठचे लोक दैनंदिन जीवन जगताना सदैव आव्हानांना, संकटांना तोंड देत असतात. समुद्र हेच त्यांचे श्रद्धास्थान असते. समुद्रकाठी राहणाऱ्या कोळी समाजातील मुली या देखील अत्यंत साहसी असतात. प्रस्तुत कवितेतून एका कोळ्याच्या मुलीचे भावविश्व कवयित्रीने अतिशय समर्पक शब्दांत मांडले आहे.

- **ऐका. वाचा. म्हणा.**

मी कोळ्याची गं बाई कोळ्याची पोर
कपाळावर माझ्या चंद्राची कोर
गं बाई मी कोळ्याची पोर ।।धृ.।।

दर्याला रं आलं तुफान
पाहून गं होते बेभान
तुफानी दर्याची उसळत्या लाटांची
नाही हो मला कसलीच डर ।।१।।

होरी चालवते वल्ही मारूनी
पुढे नेते मी लाटा सारूनी
टाकुनी फासे विकुनी मासे
संसार चाले हा दर्यावर ।।२।।

सोन्याच्या मढवुनी नारळाला
बाई अर्पण करते सागराला
कोळीवाडा उजळे पुनवेला
पूजा सागराची चाले जीवनभर ।।३।।

शब्दार्थ : **पोर** – मुलगी. **तुफान** – वादळ. **बेभान** – भान नसणे, शुद्ध नसणे. **दर्या** – सागर, समुद्र. **होरी** – होडी. **फासे** – जाळे. **मढवणे** – मुलामा देणे. **अर्पण करणे** – श्रद्धापूर्वक भेट देणे. **उजळणे** – प्रकाशणे. **पुनव** – पौर्णिमा.

स्वाध्याय

प्र. १. आकृती पूर्ण करा.

(अ)

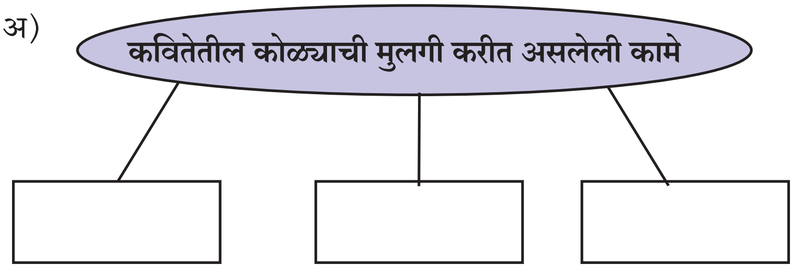

(आ)

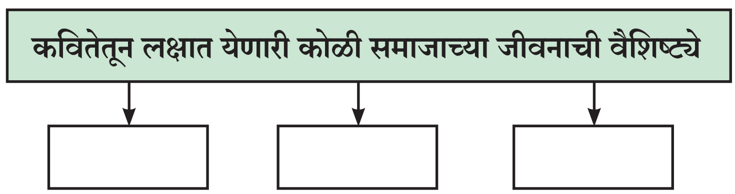

प्र. २. खालील गोष्टी कोळ्याची पोर कशाप्रकारे सजवते?

(अ) स्वत:चे कपाळ–

(आ) सागराला अर्पण करायचा नारळ–

प्र. ३. कवितेतील खालील ओळींचा तुम्हांला समजलेला अर्थ लिहा.

(अ) कोळीवाडा उजळे पुनवेला ।

(आ) टाकुनी फासे विकुनी मासे । संसार चाले हा दर्यावर ।

खेळूया शब्दांशी.

(अ) खालील शब्दांसाठी कवितेत आलेले शब्द शोधून लिहा.

(१) कन्या–

(२) समुद्र–

(३) भीती–

(४) वादळ–

(५) पौर्णिमा–

(आ) कवितेतील खालील शब्दांसारख्या उच्चाराचे शब्द शोधून लिहा.

उदा., पोर–कोर

(१) तुफान–

(२) मारूनी–

(३) नारळाला–

वाचा.

- खालील उतारा वाचा.

मैदाने वाचवूया

मोकळ्या मैदानावर तास-दीड तास खेळल्यानंतर मुलांचे चेहरे प्रसन्न दिसतात. मोकळी हवा त्यांना हवीहवीशी वाटू लागते. लहान वयातच खेळाची आवड लागली तर शारीरिक व मानसिक स्वास्थ्य लाभते. भविष्यात कोणतेही काम सहजतेने करण्याची शारीरिक व मानसिक क्षमता निर्माण होते, टिकून राहते.

पूर्वी मिळेल त्या जागेवर आवडेल तो खेळ खेळताना मुले दिसत. खेड्यापाड्यात अजूनही मोकळ्या मैदानात मुले बागडताना, खेळताना दिसतात. खेळ कोणताही असो, तो मुलांनी खेळलाच पाहिजे. त्यामुळे शरीराला व्यायाम मिळतो.

शहरातील मुलांनाही खेळण्याची खूप इच्छा असते; परंतु खेळायचे कोठे? असा प्रश्न त्यांना नेहमीच भेडसावत असतो, कारण शहरात मोकळी मैदाने शोधून सापडेनाशी झाली आहेत. मुलांच्या आरोग्य संपन्नतेसाठी मैदानाची जरूरी असते, म्हणून सुजाण नागरिकांनी मैदाने वाचवण्यासाठी प्रयत्न केले पाहिजेत व सर्वांनी त्यांना साथ दिली पाहिजे.

चला संवाद लिहूया.

- समुद्र व होडी या दोघांमधील संवादाची कल्पना करून संवादलेखन करा.

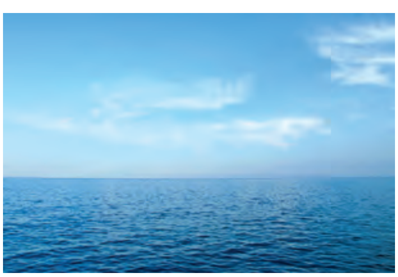

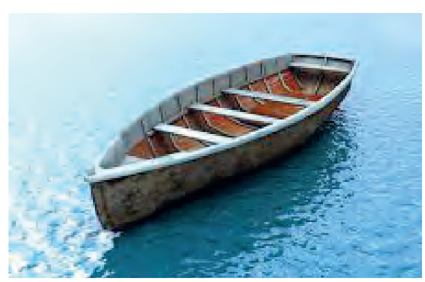

समुद्र : ....

होडी : ....

समुद्र : ....

होडी : ....

समुद्र : ....

होडी : ....

समुद्र : ....

होडी : ....